

Ajankohtaista mehiläishoidossa

– parveilu lähestyy

Vielä vuosisadan alussa olkipesähoitajat toivoivat runsasta parveilua, koska parvi oli ainoa tapa lisätä pesiä. Nyt tarhaajat haluavat estää parveilun, koska pois lentänyt parvi on menetys tarhaajalle, ja mahdollinen harmi muille. Tämä kesä ei ole luonnon puolesta kovin aikainen, mutta osa pesistä on kasvanut hyvin ja ensimmäiset parvikennot on nähty Etelä- Suomessa jo toukokuulla.

Mehiläisiä ei saa täysin parveilemattomiksi, mutta pesien parveilun voi estää. Parveilun havaitseminen ja sen estäminen on mehiläishoidon perusosaamista, ja kaikkien tarhaajien perustyötä. Viimeistään siitä lähtien kun pesä täyttää kaksi osastoa hyvin, heinäkuun puoliväliin asti, pesä on tarkistettava 9 päivän välein, jos parveilu halutaan estää. Mehiläisten kerääntyminen ryppääksi etuseinälle/lentoaukolle ja vähentynyt lentoaktiiviteetti muihin pesiin verrattuna viittaa parveiluaikeisiin, mutta varma merkki on sikiöalasta löydetty parvikeno, johon on jo munittu.

Parveilutarkastus tehdään tutkimalla, onko sikiöalaa tehty emokennoja, joihin on jo munittu tai kasvatettu jo toukka. Jos pesä yrittää parveilla, on varmintä mennä pesän tahtojen mukana ja jakaa pesä. Parveilyryityksen voi pysäyttää monella muullakin tavalla, mutta muilla tavoilla parveilyryitykset usein jatkuvat edelleen. Jakaminen on helpointa tehdä siirtämällä parveilua yrittävä pesä reilusti toiseen paikkaan. Vanhalle paikalle jätetään uusi pesäosasto pohjineen ja kattoineen ja siihen 1 sikiökakku emokennoineen TAI emokennon tilalla vanha emo, jos se löydetään. Jakamisessa emottomaksi jäänyt puolisko kasvattaa itselleen uuden emon parvikennosta. Kun parveilevan pesän mehiläismäärä on näin suunnilleen puolitetty, eivät mehiläiset yleensä jatka parveilyryityksiä vaan keskittyvät hunajan keruuseen.

Jotta onnistut parveilun estämisessä jakamalla pesän, muista nämä:

- Ole ajoissa, jakaminen ei aina enää onnistu, jos parvi on jo lähtövalmiudessa
- Siirrä pesä niin, että se on mehiläisten mielestä uudessa paikassa. Seuraavan pesän taakse, kiven, pensaan tai muun mehiläisten käyttämän suunnistusmerkin toiselle puolelle
- Laita vanhalle paikalle samanvärisen osasto, jotta mehiläiset eivät ihmettele muutosta niin paljon

Pesän voi jakaa samalla tavalla mehiläiset harhauttamalla myös ilman, että pesässä on parveilukuumetta. Kun valmista emokennoa ei ole, mehiläiset tekevät uuden emon hätäemona. Siksi näin jaettaessa on varmistettava, että uuteen pesäosastoon tulee sikiökakku, jossa on munia/aivan pieniä toukkia. Pesän jakaminen näin estää parveilua jo ennakkoon ja on hyvä tapa tilanteissa, jossa parveilun estäminen on tärkeää. Tällainen tilanne on esimerkiksi kaupunkimehiläishoidossa, tai jos tarhaaja 'joutuu' lähtemään lomamatkalle alkukesällä, eikä pääse pesille riittävän tiheään.

1. Tarhaaja voi aavistella parveiluaikeet pesästä, jonka lentoaukolle laiskottelee mehiläisiä muiden pesien lentäessä normaalisti.

2. Varma merkki parveilusta on kuitenkin vasta emokenno, jossa on muna tai jo kuoriutunut toukka. Emokenno on yleensä helpointa löytää ylimmän sikiöosaston kehien alalistoilta. Tällä kertaa isoimmat kennot kuoriutuneine toukkineen olivat villirakenteen suojassa kehien välissä. Kuvassa oikealta kolmannen kehän keskivaiheilla näkyy yksi emokenno, jossa oli jo muna.

3–6. Varmin tapa pysäyttää parveiluaikeet, on jakaa pesä. Tämä käy helpoimmin harhauttamalla lentomehiläiset eroon muista. Pesä "parveilee" hallitusti. Lentomehiläiset saadaan eroon siirtämällä koko parveileva pesä uuteen paikkaan samalla tarhalla. Siirto ei voi olla aivan viereen, vaan selkeästi eri paikkaan niin, etteivät palaavat mehiläiset löydä sitä. Hyvä paikka on tarhalla viereisten pesien taakse tai mehiläisten käyttämän maamerkin, puun, pensaan tai kiven, toiselle puolelle. Lentomehiläiset lähtevät lennolle uudesta paikasta mutta palaavat vanhalle paikalle.

7. Vanhalle paikalle laitetaan uusi, mielellään samanvärisen pesäosasto kuin vanha pesä oli. Uuteen osastoon laitetaan yksi sikiökakku, jossa on emokenno TAI yksi peitosikiökakku ja vanha emo, jos se löydettiin. Lentomehiläiset jatkavat elämäänsä uudessa pesässä emon kanssa tai kasvattavat emokennosta uuden emon. Jos emokenno on hyvin lähellä kuoriutumista (kennoja on parveilussa aina useita, voit avata muutaman ja katsoa kuinka kehittyneitä emot ovat), ei lentomehiläisille kannata antaa emokennoa tai emoa, sillä ne saattavat intoutua lähtemään parvena, koska olivat jo hyvin valmistautuneita parveiluun. Tällöin uudelle pesälle voi jättää pelkän avosikiökakun, jotta se pysyy varmasti uudessa osoitteessa. Jos parvitarkastukset tehdään huolellisesti 7–9 vrk välein, emokennot ovat nuoria eikä avosikiökakku tarvitse käyttöä.

8–9. Lentomehiläiset eivät normaalisti tarvitse kuin yhden osaston. Pesä kannattaa kuitenkin "naamioida" mahdollisimman paljon vanhan näköiseksi. Tässä se tehdään laittamalla uuden laatikon päälle välikattolevy ja sen päälle tyhjä pesäosasto vain tekemään pesästä saman korkuinen ja näköinen kuin ennenkin. Harhauttamisen onnistumiseksi alimmaisen laatikon sama väri on tärkeintä. Tyhjiä lisäosastoja pesän korotukseen tarvitaan eniten silloin kun parveileva pesä on jo 3–5 osastolla, jolloin yhdelle laatikolle kutistunut harhautuspesä on oudon näköinen mehiläisten silmissä.

Poista varroapunkteja kasvattamalla kuhnureita

Kuhnureiden kasvattaminen kuhnurikakulla on hyvä tapa varroan torjuntaan, jos peitetty kuhnurikakut poistetaan säännöllisesti. Kuhnurikennot houkuttelevat punkkeja työläiskennoja enemmän ja näin alkukesällä niiden rakennuttaminen ja poistaminen leikkaa merkittävästi tulevan syksyn punkkimääriä. Kuhnurikakku toimii usein myös parveilumittarina. Jos yksi tarhan pesistä lopettaa kuhnurikennoston rakentamisen, on tässä pesässä hyvin todennäköisesti parveilukuumetta. Myös parvikennot ilmestyvät usein kuhnurikakuille. Kuhnurikennoston rakentaminen kannattaa myös sen vuoksi, että mehiläiset joka tapauksessa rakentavat kuhnureita jonnekin. Jos pesässä on vain työläiskennostoa, mehiläiset repivät kakkuja ja rakentavat vaikka väkisin haluamansa määrän kuhnurikennoja. Omin päin rakennettuja kuhnurialoja ei usein pysty poistamaan leikkaamalla samalla kakun toisella puolella olevaa työläiskennostoa. Mehiläiset rakentavat luonnostaan kuhnurikennostoa sikiöalan reunaan, joten kuhnurikehän luonnollisin paikka on siellä.